

REDACTIA

Arad, Str. Aulich (Adam)

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe 1 an fl. 10; pe 6
an fl. 5; pe 1/2 an
fl. 2.50; pe 1 luna fl. 1.

Nr. de Duminecă pe
an fl. 2.—

Pentru România și țările vecine:
pe an 40 franci.

Manuscrisurile nu se întorc.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Str. Aulich (Adam)

INSERTIUNILE

de 1/2 linie: prima dată
7 cr.; a doua oară 6 cr.;
a treia oară 4 cr. și timbre
de 30 cr. de fiecare dată
câștune.

Atât abonamentele cât și
insertiunile sunt a se plăti
înalte.

Scrisori neînțelese nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Anul III.

Număr de Duminecă

Nr. 7.

PROCESUL NOSTRU.

Mercuri, la 22 Februarie s'a des-
batut în Oradia-mare al doilea pro-
ces ce ni s'a făcut din partea guvernului.

Pentru un articol, scris pe temeiul
unor relațiuni luate din „Budapesti
Hírlap”, s'a dat o pedeapsă de două
luni temniță.

Că întreg procesul nostru este tras
de păr numai pentru a se arăta că
Jeszenszky veghiaza asupra nației ungu-
rești, se poate vedea din următoarea
parte a perei procurorului:

„Potrivit traducerii maghiare câștigată în
restimpul cercetării de presă, făcută în
urma arătării mele, care traducere e adăoșă
la hârtiile de cercetare la fila a 17-a, în
comunicatul scris și publicat în limba ro-
mânească se cuprind următoarele:

„Fără fericită. Fericită numai pentru
domni. Și pentru aceștia însă numai
când ei sunt Unguri și țin cu stăpânirea.
Cine-i împotriva stăpânirii, vai de el. Șapte
vieți de ar avea, și li vor scoate sufletul
și stucii. Pentru că gendarmi, finanți,
executori, procurori și câte alte tistii ungu-
rești toate, n'au altă chiemare, decât să
prigonească. Teamă nu au de nimeni.
Judecătorii mai înalte nu le fac nimic,
ori ce ticăloșie ar săvârși.”

„In cele din urmă nu-i păcat să trăiască
bine și domni, mai ales domni. De aceea
domni. Să nu trăiască însă furând țeara
și despoind poporul muncitor.”

„Ea furtisaguri ca în Țeara-Ungurească
nici în Turcia nu se pomenesc.”

Mai departe următoarele:

„E Ungur și domn, obișnuit să creadă,
că țeara aceasta-i lăsată de Dumnezeu să
ingrașe pe toți nemernicii și trântorii, să
adăpostească cu dragoste pe toți hoții, nu-
mai Unguri să fie.”

Apoi acestea:

„Și țeara și poporul suferă pe urma așa
ziselor furturi acoperite de lege”.
In sfârșit cătră finea articolului urmă-
toarele:

„Eată icoana adevăratei vieți din Țeara-
Ungurească: fericită pentru domni și sfă-
șietor de tristă pentru popor.”

„Și aceasta așa va merge câtă vreme
popoarele nu se deșteaptă, ci țărani în
toate părțile se lasă prostiți.”

Se scriau acestea în „Tribuna Popo-
rului” după ce „Budapesti Hírlap” arăta
cum un colț întreg de țeară, la Mează-
noapte, unde trădesc Rutenii, este aren-
dat de stat contelui Andrassy pe un
preț de nimica, până când bieții țărani
d'acolo pier de foame și îi omoară fia-
rele selbatice din pădurile arădate pen-
tru-ca contele Andrassy și prietenii sei
să aibă vinaturi din belșug.

Cât despre hoțiile de cari se amîn-
tește în articol, ne mirăm și azi cum dl
procuror din Oradia a căutat să ne
facă proces tocmai pentru aceasta. Dar'
dimpotrivă, d-lui trebuia a fie alături
de noi și să ia și d-sa la goană pe
păcătoșii cari fură banii obștești, căci
despre acești criminali am vorbit.

Cum adevărat? Nouă nici atâta să nu
ne fie îngăduit: să vestim furtisagurile
numai pentru-că vinovații sunt domni
și aparțin nației maghiare? Dar' noi
credem, că înșiși jurații din Oradia,
ori-cât ar fi de șovinști, ar fi trebuit
să mântue pe ziaristul român care se
ridică împotriva criminalilor, criminali
cari în primul loc pe Unguri îi fac de
rușine.

Se vede însă, că la Unguri șovinis-
mul precumpănește asupra tuturor altor
vederi, ori și unde și ori când.

Cum adevărat: acum când în temnițele
din Arad avem pe Bács, Scheinberger,
Krivány, când înainte cu două săptămâni
s'a desoperit hoția de peste
un milion la Kis-Czell ear' la No-
visad s'a descoperit alaltăeri că s'au
furat peste 400.000 fl., dl procuror
ne aruncă în temniță pentru-că am a-
rătat asupra unei boale care tot mai
mult se întinde în Țeara-Ungurească?
Se întinde anume în pătura de sus,
între domni, și înspre paguba po-
porului, căci și Bács și Krivány, și
Rosemberg (de la Kis Czéll) și Weiss
(de la Novisad) au furat bani d'ai
poporului.

Nu vrea dl procuror să recunoască
nici atâta drept presei: să se revolte
împotriva criminalilor și să ia în apă-
rare poporul oropsit?

Ori fiind-că hoțiile cele mari le-au
făcut Unguri și „patrioți”; noi nici să
le înregistrăm? Dar' rolul d-sale nu
este să tăbărească împotriva noastră,
cari osândim păcatul, ci întâia d-sale
datorie e să urmărească pe păcătoși.

Se vede însă că înaintea procurorilor
maghiari păcătoși sunt în primul
rînd toți căți scriu românește.

E și mai trist, că jurații prin ver-
dictul lor consfințesc asemenea părere
cari numai dragoste între neamuri nu
împrăștie.

Aprecieri asupra „naționalistului” Băn-
ffy. Marele ziar german „Allgemeine Zeit”,
din München, în numărul de la 20 c. pu-
blică la loc de frunte, ca articol, scrisoa-
rea corespondentului seu din Budapesta
despre căderea lui Bánffy. În ea se gă-
sesc și următoarele rînduri:

„Cu mult drag se îndeletnicea Bánffy și
cu chestiunea naționalităților, cu zidirea
statului național maghiar”, sau cultivarea
ideii șoviniste de stat național maghiar. Cu
cât însă propovăduia adeseori în public, cu
cât căuta să intruzeze prin fapte șovinis-
mul național, baronul Bánffy cu atât mai
puțin își atingea scopul rîvnit. Naționalită-
țile nemaghiare au fost, nu-i vorba, expuse
celor mai neîndurate atacuri, volnicii, pe-
depe și prigoniți de tot felul; dar' prin toate
acestea nici chestiunea naționalităților n'a
fost rezolvită, și nici „ideia de stat” sau
„unitatea de stat” nu s'au înviroșat și în-
tărit. Mai curând lucru contrar s'ar putea
mărturisii. Această procedură, această po-
litică cu bănueli și chinurile împotriva ma-
jorității nemaghiarilor din țeară a prici-
nit pretutindeni numai nemulțumire ce
tot crește, mânia, apărare și incurcăli. În
loc de a limpezi lucrurile și a face rî-
duială, s'a dat numai naștere la nouă in-
curcături; ceea ce stătea, fu răsturnat. Ast-
fel au ajuns trebile la certele din Fiume,
la incurcăturile și frecările cu Croația, la
conflictele întărite în chestiunea bisericii
sârbești, astfel s'a întâmplat destrămarea
bunelor relațiuni cu Sașii, față cu guver-
nul, nouele ciocniri cu partidele naționale
română, sârbă și slovacă, etc. Ori unde
îți întoreci privirea, se pot vedea pe acest
teren numai chestiuni incurcate, nere-
solvate.”

Mărturisiri prețioase „Pesti Napló” (de
la 19 Februarie) publică o interesantă re-
lație despre Ungurii din America, și a-
nume despre cei fugiți acolo, după ce aici

au furat ori s'au certat cu legea din alte
părți.

Chiar acolo, între cei mai blăstămați,
eată la ce renume au ajuns patrioții:

„E o rușine, că ce nume rău au Un-
gurii în New-York. Americanii i-au recu-
noscut îndată ce năbădăoși și bețivi sunt
și ce puține însușiri bune au. Zău, azi
cea mai rea recomandare pe aici e să
spui, că ești Ungur. De ani de zile ei
s'au eschis din societatea altor nații și au
format un cartier curat maghiar, din cari
50% nu știu altă limbă de cât pe cea un-
gurească.”

Văra o mai duc cum o duc. Iarna
însă, când bate vîntul de Mează-Noapte
și se lasă ceața nepătrunsă, mor cu sutele
pe poduri și sub poduri. E îngrozitor, dar'
dintre cei-ce per în felul acesta, mai mulți
sînt Unguri.

Vă să zică chiar dacă scapă d'aici, pă-
cătoșii — cei mai mulți — își află pe-
deșta în America. Se vede că Krivány
știa despre aceasta, căci n'a fugit în A-
merica, ci s'a reintors în patrie, unde, bun
e Dumnezeu, dar' ajunge-va earăși zile
albe.

Uneltiri Jeszenszkyane. Ziarele ma-
ghiare vestesc cu mare bucurie că „patriot
și savantul” Moldován Gergely, ajutat
de și mai marele „patriot” Ciocan János
va pune la cale o mare demonstrație im-
potriva bravorilor studenți români de la Or-
adia-Mare și a celor-ce s'au declarat soli-
dari cu ei. „E vorba — scrie „P. N.” —
ce, studenții-români patrioți să se grupeze
în jurul profesorilor lor (sus numiți) și să
dea un manifest, protestând contra apucă-
turilor nealduite și păcătoase ale studen-
țimei române nepatriotice.”

Am înțeles. E vorba numai, cât îl va
costa pe Jeszenszky această „manifestare”.
— căci să găsească între studenții români
d'aceia, cari să se grupeze în jurul „pa-
trioților” Moldován și Ciocan, nu credem.

Noul guvern.

Vinerea trecută Bánffy a fost silit să-și
deie demisia în mâinile monarhului; acesta a
ales drept urmaș al lui Bánffy pe Széll, care
a fost odată, în anii șeptezeci, ministru de fi-
nanțe. El își va alege apoi azi-mîne pe ceia-
laltă 8 tovarăși miniștri ai lui, pe cari îi va
înțări M. Sa.

Széll a împăcat și pe scandalagii din opozi-
ție, făcându-le unele lucruri pe plac; astfel
că Dieta earăși va intra în vîgășul liniștit,
nu va împedica votarea legilor trebuincioase
pentru chiverniseala țării, așa că țara va
eși din starea „afară din lege”, care dăinu-
ește dela 1 Ianuarie încoace.

Pe mîne se crede că noul guvern se va în-
fățișa Dietei.

Chestiunea limbilor în Elveția.

Revista vieneză „Die Zeit” publică
într'un număr recent un remarcabil
articol asupra dreptului limbilor în
Elveția, — articol, care în urma im-
portanței sale a fost reprodus de cele
mai valoroase ziare. Autorul, dl Curti,
deputat în Consiliul național al Elve-
ției, dovedește în articolul său mo-
dul fericit de deslegare a chestiunii
limbilor în Elveția. În acest stătuleț
au existat aceleași certuri de limbă
ca și cele desfășurate astăzi cu a-
tâta vehemență în monarhia noas-
tră și cu toate aceste, s'a găsit o
soluțiune care a împăcat până și pe
cei mai puținii dintre ei, pe Români,
cari deși limba lor nu este decât

un dialect provincial, au cele ma-
desăvârșite drepturi pentru folosi
rea ei.

Avînd acest articol și pentru noi
importanța sa deosebită, îl reproducem
și noi, rezervându-ne a reveni
asupra acestei importante chestiuni.

Legile federale — zice dl Curti — au
luat o serie de măsuri, pentru a garanta
drepturile respective ale diferitelor idiome.
Constituția federală declară că cele trei
limbi federale sunt: Germana, Franceza și
Italiana. Dacă limba română (le romanche)
care e vorbită în oare-cari văi din Grisoni
n'a fost proclamată limbă națională, e, că-
prea puțin răspândită. „Foiaia Federală”
apare în nemțește și în franțuzește. Toate
legile sunt de asemenea traduse în Italie-
nește și cele mai importante și în română.
Într'unele campanii referendare formularele
ad referendum au fost imprimate atât în
limba română, cât și cea germană, fran-
ceză și italiană.

Constituția prevede că adunarea federală
trebuie să facă așa ca, cele trei limbi să fie
representate printre membrii tribunalului
federal.

Actele adresate acestui tribunal și re-
dactate în limba italiană se traduc în ger-
mană și franceză. Înaintea juraților federali
toate trei limbile au drepturi egale. În ca-
merile federale fiecare membru își vorbește
limba maternă.

Deputații români întrebunțează în gene-
ral limba germană, ear' deputații tesinieni
cea franceză. Cu toate acestea unii depu-
tați tesinieni vorbesc limba italiană. Depu-
nerea jurământului deputaților se face în
toate trei limbile.

Comisiunile își fac rapoartele cătră con-
siliul național în limba germană sau fran-
ceză; ear' cătră Consiiliul de stat în limba
președintelui comisiunii.

Comunicările președintelui și toate pro-
punerile se traduc franțuzește și nemțește.
Ori-ce deputat poate să ceară de asemenea
traducerea unui discurs, dar' aceasta nu se
întîmplă mai nici odată. Înaintea de 1798
limba oficială a celor trei-spre-zece cantoane
era numai germană. După ce au intrat can-
toanele franceze în noua confederațiune,
limba franceză și italiană a obținut „fărăste,
drepturile cuvenite. Totuși practica n'a fost
uniformă până în 1848; numai în acest an
incepe fasa actuală. Nu numai în confede-
rațiune se vorbesc limbi diferite, același
lucru se întîmplă în mai multe cantoane.

În Grisoni sunt patru dialecte diferite:
limba germană o vorbesc 44.000 persoane,
italiana 14.000 și cele două dialecte romane
(romansa și latina) 37.000. Cele trei limbi
oficiale sunt, germana, italiana, și romansa.
Toate legile sunt traduse în aceste trei
idiome. Corespondența oficială se face în
Geneva în nemțește, dar' câte odată Italie-
nește sau românește.

Lașcurtea de Apel a cantonului desba-
terile se fac în limba germană. Dar'
acusaților și martorilor li se ia interogator
în limba lor maternă.

La Berna limbile oficiale sunt germană
și franceză. Toate legile, decretetele etc.,
apar în ambele limbi. Ambele limbi se
vorbesc în Marele consiliu. Deputații vechi-
ului canton vorbesc în genere limba ger-
mană berniană (din Berna). Tribunalele

districtului deliberează în limba germană în vechiul canton — în limba franceză în Jura. La curtea de apel și de casație se folosesc amândouă limbile. La *Fribourg* și în *Valais* limba germană și franceză sunt egal îndrituite. Autoritățile inferioare civile și judiciare folosesc limba districtului lor. Legea din *Fribourg* cere ca majoritățile membrilor și suplینților tribunalului cantonal să știe vorbi amândouă limbile.

Altecum în cele mai multe cazuri, aceste cerințe legale, sunt de prisos în Elveția și frecările între diferite limbi sunt atenuate prin faptul că aproape ori ce om cult cunoaște cel puțin două limbi naționale.

În chipul acesta drepturile fiecărei limbi sunt garantate în confederațiunea elvețiană și în cantoanele cu două limbi, și putem zice mai mult prin tradiție de cât prin lege.

D'ale Sârbilor.

Demisia lui Jivković. — Causa demisiei. Patriarh slab.

Baronul *Jivković*, vice-președintele congresului bisericesc-național sârbesc amănat în 1897, conducător al *Sârbilor*, care în vremile de pe urmă de atâtea ori i-a intrunit pe frunții cu durere de neam și biserică la chibzuri, — s'a lăpădat, pe neașteptate, de demnitatea sa suspomenită, scriind patriarhului *Branković*, că nu mai vrea să fie nici vicepreședinte al congresului, ba nici chiar membru al său.

În scrisoarea aceasta foarte lungă *Jivković* arată pe larg pricinile, pentru care s'a hotărât a demisiona. Ajungând a vorbi și despre *Memorandumul* ce se va așterne M. Sale, în urma concluderilor conferinței de la 9 Februarie din Carloveș, spune că nu prea are nădejde că va avea rezultat bun și apoi îi scrie patriarhului:

„Eu așa cred, că destrăbălării și frecărilor în biserică și prin urmare în tot popoul nostru s'ar putea pune capăt, printr'o pășire serioasă a P. Sf. Tale la locurile hotărâte într'u redeschiderea congresului nostru amănat; pășire la care te îndrumază pe P. Sf. Ta atât legea pozitivă precum și datorința sfântă...”

Spunând apoi, că congresul cum și-ar putea astfel îndeplini chemarea, bar. *Jivković* și încheie scrisoarea precum urmează:

„P. Sf. Ta! Eacă cum ar putea și ar trebui să se întempe, după părerea și convingerea mea sinceră, nepreocupată; eacă unde s'ar întâlni laolaltă toți „credincioșii pravoslavnicii” ai D'ale, pe cari îi chemi, în circulara P. Sf. Tale păstorească dela Crăciun, să între în cercul D'ale de „pace, iubire, concordie și de voie bună”, pentru a apăra și ocroti astfel, împreună cu D'ale, autonomia lor bisericească-națională, astăzi în'adever' amenințată cu peire, această singură scumpătate ce ne-a mai rămas dela moși-strămoși.

„Dar, judecând după purtarea P. Sf. Tale de până acum atât la congresul premergător, în conferințele ce s'au ținut la P. Sf. Ta acasă, precum și după ținuta ce ai avut-o mai în urma, eu tare mă îndoiesc, că P. Sf. Ta are să meargă pe această cale, singură practică, legală și mântuitoare pentru cauza noastră națională, în împrejurările de față. Mă tem, că și mai departe vei merge în direcția și curentul, care se reoglindește în ținuta minorității din congresul nostru, în care direcție și curent eu, după convingerea mea, nici decum nu pot merge.

„Și deoarece ce în conferința noastră din urmă am rămas singur cu propunerea mea, rog pe P. Sf. Ta, a lua la cunoștință, că în mâinile ei, ca ale presidentului congresului, depun mandatul meu ca deputat la acest congres al comunei bisericești din Vêrșeș,

și prin urmare și postul de vice-president al Congresului.”

Foile sârbești și exprimă mare părere de rău de pasul acesta al baronului *Jivković*. Mișcarea însă cu petițiunile comunelor și cu *Memorandumul* nici decum nu va suferi.

D'ale Slovacilor.

Cu înverșunare întepită se năpustește de vr'un an și jumătate stăpânirea asupra Slovacilor. În acești doi de pe urmă ani i-a încărcat cu opt procese de presă, cari i-au costat 10.000 fl. în bani, ear doi redactori ai foaiei slovace stau închiși în temnițele mucezite din Vaș.

Lunia trecută, 20 Februarie, i-s'a anunțat lui „*Národné Noviny*”, că procuratura a pornit asupra ei un nou proces, al 9-lea, din cauza unor articli, ce apăruseră în zilele de 19 și 20 Octomvrie, 14 Noemvrie și 20 Decemvrie a. trecut, sub titlul: „*Slovaci și coroana Sf. Ștefan*.”

Cât e de trasă de pâr și de caraghioasă această cea mai nouă furie a procuraturii, dovedește împregiurarea, că articlii împričinați nu sunt altceva de cât un extract dintr'o scriere mult mai lungă, ce a apărut mai întâiu într'o revistă cehă din *Praga*, dela un profesor polon al universității din *Cracovia*. Dar așa că foaia slovacă îndată la începutul publicării articlilor spusese, că de unde i-a luat; și totuși, eacă tribunalul cere redacției, „să arete în termen de 8 zile pe autorul articlilor” (care e amintit de vr'o zece ori în fiecare număr înpricinat al lui „*Nár. Noviny* R. „Tr. P.”), „căci dacă nu o va face, atunci pe trimitătorul articolelor, spunând și locuința acestuia, ear dacă nici această n'ar face-o, „se va orânduî cercetare pentru delict de presă pe temeiul §§ 13 și 33 ai articolului de lege din 1848”. Și anume va fi tras în judecată nu numai un redactor, ci doi căci cele deodată, trei dintăiu numere apăruseră încă pe când redactorul responsabil al foaiei slovace era cel-ce de la 12 Decemvrie încoace și ispășește osânda de 8 luni în temnița dela Vaș, ear' cel din urmă număr împricinat eșise sub răspunderea noului redactor, *Svetozar Hurban-Vajansky*, scriitor slovac, cel care în anii 1893/4 și făcea osânda de un an la temnița din Seghedin, în tovăvășiă cu ai noștri, d-nii *Lucaciu, Albini, Russu Șirianu, Roman* și alții.

Acuma e întrebare: vèzut-a oare procurorul că articlii de cari se acață, nu s'au făcut în redacție, nici că i-au fost trimiși, ci simplu i-a găsit redacția în foaia cehică din *Praga*? Apoi, autorul lor e și iscălit sub articlii, și foaia slovacă, pre cum am zis, citează numele lui de vr'o zece ori. Și totuși procurorul cere numele autorului. Ei bine, ce e asta? Așa ceva ear' nu s'a vèzut încă până acu nicăeri în lume.

Acțiunea Ligei.

Liga a hotărât să ia în mână chestiunea studenților români din Oradea-Mare, așa de nemilos persecutați și urmăriți de urgia ungurească.

Un manifest-apel va fi adresat în curând lumii civilizate, a-i se atrage atențiunea asupra odiosului tratament la care e supusă partea cultă a unui neam tocmai de acei ce se pretind că formează pătura cultă a Ungariei, de studenții și de autoritățile universitare.

Ungurii nu mai pot avea nici o scusă în fața Europei, nici o circumstanță ușurătoare. Presecuțiunii politice din partea politicienilor au mai îndurat și îndură și alte

popoare. Dar nicăeri nu s'a mai pomenit ca autoritățile universitare, oameni cari pretind că varsă lumină în jurul lor, să se năpustească cu atâtea oarbă furie asupra 17 studenți vinovați că și vorbească limba maternă și că nu sunt sperjuri și trădători neamului lor.

Dacă până și focarele de cultură ale Ungariei au devenit instrumente de apăsare și de persecuție, ce să ne mai așteptăm de la restul poporului unguresc!

Acest nou simptom, această noană fasă a șovinismului maghiar, e cea mai puternică a lui condamnare.

Lumea civilizată trebuie să l afle și să l înlăzureze.

Dacă avem vre-un sfat de dat Ligei, este ca manifestul ce-l pr. gătește să fie în special adresat tuturor centrelor culturale din lume, tuturor profesorilor și studenților universitari din Europa, pentru ca să vadă pe ce treaptă stau colegii lor din Ungaria.

Lumea intelectualilor se va rosti dacă preținșii intelectuali din Ungaria le face cinste.

În același timp Liga va începe și o serie de întruniri publice în România, tot în chestia aceasta. („*Drapelul*.”)

CONGREGAȚIA.

Adunarea generală a congregațiunii comitatului Arad, după cum aflăm, se va convoca pe zina de 23 Martie n.

Convocările se vor expedia în săptămâna viitoare.

Românii să se pregătească toți, ca unul să nu lipsească.

Cămătăria cu bucate.

În vre o câteva numere din vara trecută vorbisem despre cămătăria cu bucate, prin care agenți ai neguțătorilor mari cu grâne, aproape toți numai jidani și unii și alții, în mod hoțesc, pungășesc pe micii agricultori ajunși în strimtoare de bani, mai ales primăvara, în lunile Februarie, Martie, și Aprilie. Am și descris atunci în ce chip, prin ce apucături mișelești și înșelătorii ajung agenți de aceștia a despoia lumea.

De regulă astfel se petrecea lucrul: țeranii lipsiți merg la agenți și le vând bucatele, ce au să le stringă la toamnă. Pentru o maje metrică de grâu transportat, le plătesc înainte 5 fl.; pentru carl țeranii trebuie să dea o obligație în scris și poliț; subscrise cu rubrică neumplute. În timpul transportării, țeranii nu pot, din cauza rodului slab, să transporteze cantitatea de bucate cu câtă s'au îndatorat, ear' agenții pretind de la ei să li se plătească grăul, cu prețul ce se vindea calitatea primă în piață, ear' nu cu prețul, cu care l'au cumpărat înainte. Adecă în loc de 5 fl. la maja metrică, sunt siliți să plătească 8 10 fl. Smelele aceste le introduceau în rubrica neumplută a poliței, ba în multe cazuri au introdus sume și mai mari, apoi protastau polițele.

Agenți de acestia, dintre cari unii sunt și ai firmelor vieneze, cutrieră teara ca niște hiene pe câmpul de bătaie, după luptă; ear' gheșefurile lor hoțesti le practică zeci de ani; în fiecare an se aud din toate părțile țerii plângeri și vaicări și în foi și pe alte căi împotriva acestor agenți și pungăși, casurile sunt aduse chiar la cunoștința judecătorilor nu numai de cătră păgubiți înșiși, ci și de aiți oameni cari au ceva milă pentru țerani, ba chiar de câte unii procurori mai ciustiți. Și totuși, până acum nimic—nimic n'a întreprins stăpânirea împotriva jefuitorilor.

În vara anului trecut agenții au împresuat cu sutele pe țerani, li-au protestat polițele. S'a întemplat, că respectivul tribunal a suspendat procedura penală în aceste procese și le-a transpus de pildă tribunalului penal din Biserica albă, ca să facă și el pașii mai departe. Resultatu cercetărilor a fost, că a adus decisiune de punere în stare de acuză în contra mai multor agenți. Tabla regească din Timișoara însă a sistat earăși procedura penală și mulțimea de procese au ajuns, pe calea apelațiunii, la Curia.

În zilele acestea Curia regească din Budapesta a pertractat recursul și a constatat, că într'adever' s'a făcut usură de bucate și astfel a aprobat sentința tribunalului din Biserica-albă. După această

hotărre se vor începe procesele contra usurei, — deci agricultorii noștri păgubiți să recurgă imediat la scutul legii și să nu se lase prada cămătarilor fără suflet.

Va să zică destul de târziu s'a sculat într'u apărarea bietului popor pungășit cea mai înaltă judecătorie în țeară, dar' în sfârșit totuși s'a trezit. Pășirea ei, dacă nu se vor face hotărri și metehne, va avea urmări binefăcătoare asupra comerțului cu grâne.

Ziarele cele mai multe din Budapesta, fiind că s mai toate în mâinile jidanilor, scriu contra acestei hotărri a Curiei, mai ales „P. Lloyd”, zicând că e proastă, fiind că — zic — ceea ce fac agenți cu pricină nu este altceva decât negoț.”

Încă odată dar', treziți-vă, oameni buni!

Dela curtea cu jurați.

Oradea-Mare, 23 Feb.

Eri s'a judecat procesul „*TRIBUNEI POPORULUI*”. Jurații toți au fost unguri. A presidat d. *MILLYE*. Acusa a fost susținută de procurorul dr. *PERJESSY MIHALY*. Acusatul d. *EMANUIL MĂGLASIU* s'a apărat și d-sa, vorbind ROMĂNEȘTE și l'a apărat și vrednicul avocat dr. *AURFLAZAR*.

Verdictul a fost adus cu unanimitatea voturilor, la toate trei întrebările puse.

După o scurtă deliberare tribunalul aduce apoi osânda: două luni temniță de stat, 10 fl. amendă și publicarea sentinței în „*Tribuna Poporului*”. În contra sentinței s'a înștiințat apelată.

Osânditul a fost lăsat liber numai după ce d-nii dr. *Aurel Lazar* și *Andrei Horvat* l'au luat pe garanție.

Felix Faure.

Felix Faure s'a născut la 30 Ianuarie 1841 în Paris. Aci a urmat cursurile unei școli profesionale, după terminarea căroara s'a dus în Anglia. Reîntorcându-se de aci s'a stabilit în Havre, unde a fundat o tăbăcărie (pielărie).

În războiul din 1870—71 a fost comandant al unui batalion din garda mobilă; a fost trimis de Gambetta în Anglia ca să cumpere arme; în timpul comunei, s'a dus la Paris cu o ceată de voluntari spre a ajuta la restabilirea ordinii.

În anul 1881 a fost ales pentru tntia oară deputat; a intrat în grupul oportuniștilor; îndată după aceasta a fost numit subsecretar în ministerul comerțului și coloniilor, în care post a stat până la 1888. În Maiu 1894a luat, sub Dupuy, protofiul marinei.

După retragerea lui *Casimir-Perier*, Faure a fost ales la 17 Ianuarie 1895 președinte al Republicei, cu 430 voturi, contra 361 date lui *Brisson*.

Personal, ca president, Felix Faure s'a relevat în Octomvrie 1896 cu ocazia vizitei perechei imperiale ruse; el a primit pe țar și pe soția sa în Havre și i-a însoțit la Paris. În August 1897, Felix Faure a reînțors vizita perechei imperiale ruse în Peterhof și la întorcerea sa în Franța, ca întemeietor al alianței Franței cu Rusia, a fost primit și sârbătorit ca un învingător. A murit Joia trecută și eri a fost înmormântat cu mare pompă.

Noul president al Republicei.

Emil Loubet, noul presidente al Republicei franceze, s'a născut la Marsanne la 31 Decemvrie 1838. Este avocat, doctor în drept și primar al comunei Montelimar de la 1860 până azi. A fost ales deputat în 1876, în care calitate a stat până la 1881. În 1885 a fost ales senator. Două ani mai târziu a fost chemat ca ministru al lucrărilor publice, în ministerul Tirard.

La 1892, d. Loubet, după o criză ministerială foarte lungă, a fost numit președinte de consiliu și ministru de interne.

D. Loubet, a făcut parte din grupul republican al Senatului și a fost președintele acestui corp de la sfârșitul anului 1886 până la alegerea sa de președinte al Republicei.

„CUVËNTUL NOSTRU“

Ca răspuns „Tribunei“.

Cei-ce, a urmat cu atenție mersul literaturii noastre pedagogice ziaristice, din ultimele două decenii, au trebuit să facă dureroasă constatare, că ziarurile noastre pedagogice — de și unele conduse de cele mai distinse puteri didactice, — au trebuit să apună, după o existență de abia 2—3 ani.

E un ce dureros și compromițător pentru școala și cultura română, a eșecului măcar că 5 ani învățatorii a 3 milioane Români, nu am avut ziar pedagogic.

Prin apariția „Foi pedagogice“, distincții noastre profesori din Sibiu, au subat prestigiul școlii române.

Națiunea, școala română, și speciul învățătorimea, fără diferența de confesionalitate, era obligată acestor bărbați, cari abstra-gând de zădăria și munca spirituală prestată au adus și sacrificii materiale pentru susținerea „Foi pedagogice“.

Pe când noi și toți bărbații serioși, și cu prevedere pentru viitorul culturii noastre condus de sentimente de recunoștință față de abnegațiunea profesorilor redactori și editori, ne luptam a asigura existența unei „Foi pedagogice“, care era foarte periclitată, din lipsa spriginului, deodată ne pomenim, că „Foaia poporului“, în loc de a ne sprigini și strânge rânduile, anunță că va eda un supliment, sub titlu „Școala română“, pentru motivul că „trei mii de învățatori nu au loc unde să se intrunească cu toți“; adică „Foaia pedagogică“ nu poate intruni și pe toți colegi gr. cat. uitându-și onor. redacție a „Tribunei“, că în chestia culturale și naționale „nu este unit ori neunit, ci una trebu. să fie măriu nație românească“.

A fonda a doua foaie pedagogică, cât timp experiența tristă a trecutului ni-a dovedit, că la noi nu a putut exista o singură foaie mai mulți ani, este nu numai o imprudență, dar între asemenea referințe un atac direct la existența foii deja existente.

Dorim din inimă, ca nu 2, ci 10 foi să avem, dar dacă referințele sunt de așa, ori după cum ni o spune în sinceritate academicianul Dr. Atanasiu Marienescu: „nu am devenit încă la conștiința de sine și de datorie“, ni-se impune dela sine datorie de a fi mai circumspecți, a ne strânge rânduile, și a asigura măcar existența unei foi, ear' nu a ne răsiți forțele și a ne căuta noi înșine slăbire.

Sub impresia unor serioase îngrijiri pentru existența încă a unei foi pedagogice 60 de învățatori intrunți la 27 Decembrie

1898 la Timișoara, au trimis „Foi poporului“ rugarea lor respectuoasă, de a nu da acea lovitură „Foi pedagogice“, cât timp ea reprezintă cu demnitate cauza școlii române.

„Tribuna“ însă, încontra libertății cuvântului și a convingerilor, respectate în toată ziaristica europeană, denegând publicarea: am cerut ospitalitatea „Tribunei Poporului“.

La acel cuvânt redacția „Tribunei“ în Nr. 16, ni răspunde sub pseudonimul „Bănățianul“, scusându-se cu faptul, că și în Germania și alte state culte, sunt o mulțime de foi, cu supliment de conținut pedagogic și sanitar, și totuși nimeni nu a protestat în contra lor.

Dorim să se știe, că acelea foi scriu studii pedagogice și sanitare în general, fără însă a avea pretenția de a face pe ziarul de specialitate, de care în Germania — har dlui — sunt cu sutele.

Suntem adânc pătrunși de principiul libertății și al concurenței, prin care popoarele emulând progresează, dar considerăm istoria dezvoltării literaturii noastre și veți admite, că în fața lipsei de sprigin, „concurența“ dvoastră, nu ne va duce la progres, ci la slăbire.

Viitorul va arăta, că cei, cari fac „concurență științelor monopolizate“ prin distincții noastre profesori din Sibiu, nu sunt cătași de puțin „insuflețiți de dorul învățării“, de a putea contribui la înaintarea și înflorirea școlii române“, căci atunci nu ar slăbi prin scisiune „șirul luptătorilor“ ci având în adevăr „deplina conștiință a multelor greutăți materiale și morale“, ar fi spriginii întreprinderii laudabilă a acelor profesori.

De și ziceți, că „pe terenul culturii nu decide atât forța materială, ci îndeosebi cea intelectuală“ totuși vă contraziceți prin propriile fapte, căci nu respectați superioritatea forțelor intelectuale ale distincțiilor noastre profesori.*)

Fiind pururea cu reverință și devoțiune față de acei bărbați cari au luptat și luptă pentru binele și fericirea neamului, insinuațiunea nedeamnă că noi intenționăm a „insulta pe bărbații noștri încercanți în luptele naționale“, o respingem cu indignațiune.

În comitivă am susținut numai tristul adevăr, că ziaristica noastră, pusă în mâna unor tineri fără prevedere și serioșitate, cari conduși numai de patimi, prin vecinicile desbinări, „au tăiat adânc în corpul sîngerând al națiunii.“

*) Vezi că d-lor îl cred pe I. Pop Retoganul și pe dl Pampu „pedagog“ mai distins de cât pe do aldo dr. Barcianu, dr. Stroia, dr. Șpan! Red.

*) Cum adică: și pedagogia se poate face la Sibiu numai sub protecțiunea d-lui dr. Rațiu? Red.

Toți bărbații noștri serioși au recunoscut că noi am ajuns să nu mai avem organe naționale, cari se represinte adevăratele interese, ci numai interese de partid și capricii personale, prin ce s'a adus la decadență totală chestia națională.

Nu prin insinuațiuni nedeame la adresa persoanei mele Vă veți achita în fața națiunii de pornirea și „concurența“ făcută celor mai distinse „foi pedagogice“, priviți-vă, și vă veți convinge că pe ruina „Foi pedagogice“ și în consecință a culturii noastre, voiți a ridica cultul păcătoș al spiri-tului de partid.

Denunțăm acest act tribunalului public și meritaților noștri, pe cari îi rugăm să „praveghieze“, și să coulcere pentru concentrarea ear' nu slăbirea și risipirea forțelor noastre.

Respingem cu indignațiune insinuațiunea, că noi nu am dori să avem două foi pedagogice, ni-am ridicat cuvântul numai pentru tristul fapt și temerea ca prin noua „concurență“, vom slăbi numai „Foaia pedagogică“ și în consecință vom ajunge să fim lipsiți de acest mijloc indispensabil de perfecționare.

Videant consules!

Comloșul bănățean, 26 Ianuarie 1899.

Iuliu Vuia.

Consortiul de economii și anticipațiuni

al primei reuniuni generale a oficianților mezarhiei austro-ungare în Caransebeș.

„Unde dai și unde crapă.“

Caransebeș, în 8 Februarie 1899.

Acest consortiu s'a înființat în Caransebeș pe la anul 1872 ca filială a centralei din Viena. Membrii ai consortiului pot fi numai oficianți în activitate și în pensie și după textul primordial al statutelor, el are scopul să servească numai spre promovarea creditului și venitelor membrilor săi.

E deci, un fel de casă de păstrare pentru oficianți, căci aceia dintre ei cari au bani disponibili, înscriindu-se ca membri, îi de un la consortii, care apoi îi fructifică, dându-i împrumut la membrii, cari au lipsă de bani, ajutându-se astfel membrii reciproc, ca să nu cadă în ghiarele usurarilor. — Scopul e nobil și măreț nu e vorbă, și dacă consortiul ar fi rămas în cadrul legii comerciale și în acel al statutelor primordiale, ar fi numai de laudat și nimeni n'ar fi avut ceva de zis contra activității sale.

La anul 1878 vine însă dl Ilie Curescu, actualul președinte al comunității de avere, care pe atunci era numai membru în comitetul de administrație al acesteia, în fruntea consortiului și statutele numai rămân așa

cum au fost redactate și aprobate la început ei se schimbă, luând în ele paragrafi după bunul plac al seu, și anume unul mai boacan, care stătoarește ca banii disponibili ai consortiului, cari nu se pot plasa la membrii acestuia, să se dea la membri împrumut cu 8% interese plus 4% competențe de scris, paragraf îndreptat espres contra §-lui 223 din legea comercială, care stătoarește scopul și cercul de activitate al consortiului.

Cu schimbarea statutelor afacerile au început să iee un avânt rentabil, căci de atunci până acuma numărul membrilor și cu aceasta și suma capitalului precum și a dividendelor au crescut mereu ajungând sume destul de considerabile. După bilanțul anului 1898 numărul membrilor e de 145, suma capitalului vărsat e de 230 018 fl. și a dividendelor de solvit de 8 %.

Dl Curescu nu s'a mulțumit însă rămânând să lucreze cu statutele schimbate contra legii comerciale sub ochii tribunalului și ai autorităților administrative, precum a lucrat la comunitatea de avere contra intereselor proprietarilor, punând pe aceștia o taxă mai mare pentru lumea de speculație de cât pentru străini, ci a început cu intoleranța sa cunoscută să șicaneze și terorizeze pe toți aceia, cari nu sunt de părerea sa, punând în direcție (căci de o alegere nu poate fi vorba, unde interesele personale sunt atât de menagea, ca la consortii) numai bărbați cari în multe privințe atîrnă de la el.

Prin șicaneare a constrins pe la anul 1888 și 1889 pe dnii de pie memorie generalul Doda și maiorul dl Iacobici de au eșit din consortii; dl director Velovan a scăpat numai mutându-se în România, căci altfel ar fi fos stilit să își ia și el catrafusele; pe dl Dimitrie Popovici, arhivar consistorial, l'a exchis din direcție acum doi ani, pentru-că el a fost de altă părere, ca dl președinte, ear' pe dl Iliu Moaca, tenente c. r. în pensie și cancelist consistorial l'a exchis nealegându-l 2 ani în direcție pentru că el a cutezat să voteze contra propunerii dlui Curescu cu ocaziunea acordării unui împrumut.

Și acum după o pauză de ani ear' a venit rândul la unul ca să se domole furia dlui Curescu și acesta e dl Lințu, exactor diecesan în loc, căci și el prin decizia adunării generale e exchis din consortii. Causa e următoare; Duminecă în 29 Ianuarie a. c. n. consortiul și-a ținut adunarea generală, la punctul 5 al ordinii de zi care cuprinde slăbirea maximului cuotelor și capitalului ce poate avea, un membru, dl Lințu ia cuvântul și fără ca să facă vre-o propunere formală, voace numai să atragă atenția direcțiunii și adunării generale ca în vederea lipsei de bani ce se

FOIȚA „TRIBUNEI POPORULUI“.

Pagini din Istorie.

Bătălia dela Ocna.

(23 Ianuar (3 Febr.) 1849)

Precedențele bătăliei.

De

NICOLAE CRISTEA.

I.

Ivirea generalului Iosif Bem (Polon de origine) în Transilvania, pe la sfârșitul anului 1848, a cauzat schimbare hotărâtoare în cursul războiului civil din părțile transilvane. În timp relativ scurt Transilvania, curățită de revoluționari, ajunsese carăși în mâinile revoluțiunii. Excepțiunea o făcuse fortzreața Albei Iulie și Munții-Apușeni.

Cu toate, că a trecut o jumătate de secol, cu siguranță nici azi cauza nu s'a putut constata, pentru ce generalul ungar Bem a putut să se preumbe așa de ușor dela Huedin la Sibiu, Brașov și să închidă pasurile despre România și Bucovina. Unii susțin, că pricinii politice au înlesnit succesele revoluțiunii.

Alții atribuie aceste succese comandai neîndemânatice a statului major austriac de atunci. Acesta, trecuse o jumătate de secol, de când n'a mai avut ocaziune să conducă trupe în campanii serioase, unde să miroase pulverea de pușcă.

În cercurile inferioare militare până și între soldații de rînd, părerea aceasta a-vea foarte mulți părținitori. Mai cu seamă după bătălia de la Gâmfalău, unde după spusele soldaților, comandantul general bar. Puchner, cumpănise armata împărătească să fie încungiurată într'o căldare de toate părțile, și zdrobită fără de a se desvolta în linie de luptă. Cât a trebuit înfrângerea armatei împărătești să fie de mare la Gâmfalău, curînd nu are să se știe. Obiceiul de a ține desastrele ascunse, precum și cauzele lor, face ca acum după 50 de ani să cetim numai neteziri și înfrumșetări după cari adevărul rămîne ascuns.

Scriitorul șirelor acestora a văzut cu ochii în 6/18 Ianuarie 1849 arma'a venind la Sibiu după înfrângerea de la Gâmfalău.

Drumul dintre Sibiu și Șura-Mare, era ocupat de ciopoare de soldați, venind, cum via lucrătorii de la săpă vara. Abia noaptea târziu și în ziua următoare au sosit ca trupă încheiată batalionul Uracea de

granatieri regimentele Bianchini (63 acum 55) Zerkovics (41), regim. I rom. de militari*) batalionul de vânători, săsești, cavalerie artilerie, etc.

În 8/20 Ianuarie, armata împărătească de sub comanda bar. Puchner cu puțină excepțiune, era toată în Sibiu. Cu toată înălțarea ce o mănecase atât de neplăcut la Sibiu, armata împărătească nu era de loc demoralizată. Soldații de rînd chiar erau necăjiți numai asupra conducerii. De altă parte armata ungurească sau insurgentă, cum se numia atunci, nu însufleșea respect armatei împărătești de loc. Tot ce le însufleșea celor împărătești era năezul că niște „găinari“ să bată o armată în toată regula.

Dovada cea mai bună, că armata împărătească nu era de loc demoralizată și că generalul Bem nu i-a impus, a fost bătălia dinaintea Sibiului (în 9/21 Ianuarie) și după aceasta cea de la Ognă în 23 Ianuar (4 Febr.)

După bătălia dinaintea Sibiului, nemijlocit, gen. Bem cu toată trupa sa s'a retras la Slimnic.

Aici generalul Bem, rînduri, rînduri era supărat de trupe împărătești din Sibiu și

*) Așa le ziceau Românii atunci grănițierilor.

din Ognă. Molestările acestea au durat până la 15/27 Ianuarie 1849, însă fără de nici un succes.

Atacurile nu erau destul de bine combinate.

Perderi considerabile n'au îndurat nici una din părțile în luptă. Trupele suferiau mai mult de trapede zadarnice decât de plumbi, de baionete și de săbii.

În 15/27 Ianuarie trupele împărătești din Ognă au fost pe neașteptate comandate la Sibiu. Gloatele de lănceri români atașate la trupa împărătească, în același timp, au fost comandate peste Șura mică, Rusciori, la Cristian.

Dacă mai înainte Slianicul era cercetat de trupe împărătești de la Sibiu și Ognă, acum era Ognă cercetată de patrole împărătești de la Sibiu și de patrole ungu-rești de la Slimnic, zi de zi.

Un incident interesant s'a întemplat în 17/29 Ianuarie între patrule, care s'a terminat în 19/31 Ianuarie. O patrulă de 12 călăreți, glotași români din Săliște*) venise de la Sibiu la Ognă în ziua de mai sus

*) Rășinari și Sălișteni, se înțelege toți Români, formau un despartământ de călăreți cu cai proprii și îmbrăcămintă proprie (în portul lor). Eraciul le dăduse sulți, ca Ulaniilor, săbii de cavalerie și pistoale.

resimte în părțile noastre ar fi bine ca numărul cotelor să se urce de la 100 la 200 ori chiar și la mai mult, ca astfel să li se dea ocaziune acelor membri cari au banii să poată plăti la consorți 10.000 fl. și mai mult și în schimb să se acorde împrumuturi la nemembrii cu 9-10% în loc de 12% căutând să se realizeze câștigul de 8% ca dividende în circulația mare a institutului. Dl Lințu și-a aprins numai paie în cap căci nici bine n'a terminat cu vorbirea sa și dl Curescu înfuriat face propunerea adunării generale ca să excludă pe dl Lințu din consorți pe motivul că acela e bărbat de încredere (agent) al institutului de credit și economii „Albina” din Sibiu, deci a unui institut de concurență și ca atare valărmă interesele consorțiului. Propunerea dlui Curescu s'a primit cu unanimitate din partea adunării generale și nici nu e mirare căci cine ar fi cucerat să își ridice vocea contra propunerii puternicului președinte al comunității de avere și al consorțiului ajutat de puterile zilei, deci toate protestările bine motivate și pline de indignație ale dlui Lințu nu i-a ajutat nimic și dl Curescu a demonstrat în mod elatant și de astădată cât poate fi el de nedrept, de volnic și lipsit de ori ce simț bun.

Dar' stimabilul domn Ilie Curescu e numai față de unii atât de strict în observarea statutelor ear' față de sine și de alții nu. Cum se știe d-sa e lucă de la înființarea comunității de avere, care a avut loc pe la anul 1878 membru în comitetul administrativ și de pe la anul 1891 președintele acesteia.

Comunitatea de avere încă a dat banii împrumut la cei împăduriți și dacă îmi aduc aminte aproape la 80.000 fl. și mai are și acuma împrumuturi la oamenii aceștia, cari formează în partea cea mai mare clientela consorțiului. Dl Curescu se află și d-sa la două institute de concurență în direcțiune ba chiar ca președinte și ca persoană decizătoare, căci cum stau lucrurile și cum sunt persoanele cari se află în aceste corporațiuni, nici n'au curajul să facă vre-o obiecțiune.

Imi permit acum modesta întrebare: De ce a stat dl Curescu în același timp în direcția resp. comitetul de administrație a două institute de concurență? Dacă n'a avut tactul și bunul simț a-și da ori din unul ori din altul demisia, căci unul lucră contra intereselor cealalt (după conceptul D sale). De ce n'a pus dl Curescu atunci paragraful de eschidere, pe care l'a folosit contra dlui Lințu și aplicare față de sine? De ce nu aplică dl Curescu acest paragraf și contra acelor membri ai consorțiului,

cari sunt membri în direcțiile altor institute de bani și cari fac mai mare concurență consorțiului decum îi face altuia (cum sunt dnii: Stroiescu, Pfrifer și Müller, farmacistul și mulți alții)? Pentru că ar fi o absurditate că a făcut propunerea în contra dl Lințu, căruia numai onoare îi face a eschiderea, căci nu e tocmai lucru mare românesc, a fi membru unui consorți care își poartă registrele în limba germană, se poate că majoritatea membrilor sunt Români, cari în tot anul trimit la centrală câte 400-500 fl. numai pentru că poartă firma acesteia, fără ca să aibă în schimb alte beneficii și care a fost totdeauna o pedecă în dezvoltarea economiei a Ro-

manilor din Caransebeș, ținându-le cele mai valoroase puteri legate, căci nu se poate altcum explica împrigiurarea de Caransebeș, un centru românesc atât de însemnat să n'aibă un institut de bani curat românesc.

Cum sunt informat nici dl Lințu n'a rămas dator la această brutalitate a adunării generale ci, i-a dat o lovitură mortală, făcând arătare contra consorțiului la tribunalul regesc din loc că lucră contra legii comerciale. Arătarea aceasta sună: „Inclutul tribunal r. u. ca tribunal comercial din loc. — Prin aceasta vin cu respectul convenit a Vă aduce la cunoștință, că consorțul de anticipatism și de credit a primei — reuniuni generale a oficianților

IOAN VANCEA.

Dăm mai sus portretul mitropolitului Vancea, cărui nu numai Românii gr. cat., ci toți Românii au să-i mulțumească pentru binefacerile sale și

grija ce a purtat-o bisericii în general și în special școalelor din Blaj.

Vancea a murit în 1892 și a fost înmormântat cu o rară pompă.

în oarele de dimineață. Când patrula era să se întoarcă la Sibiu s'a decis să meargă peste Șura-mică. A eșit din partea de din sus a Ocnei pe așa numită „hula Henteșului” în șesul cel întins de către Șura-mică. Trei înși din patrulă însă s'au decis pentru drumul cel mai scurt peste „Dealul Ocnei”. Inșă înainte de a eși din Ocnă au intrat la „Berărie” să bea câte un păhar de vin, s'a întâmpnat însă, de când intra ei la „Berărie”, pe la biserică din dealul „Căciulătu” *) venea o patrolă de husari ungurești de la Slimnic, tot spre „Berărie”. Husarii văzuseră pe cei trei călăreți glotași și de aceea au și grăbit de-adreptul la ei. Preț pe timp vre-o câteva minute și călăreții români fură desarmați, lipsiți de caii lor și luați pedestru către Slimnic.

În 19/31 Ianuarie Seliștenii din cheștiene au trecut prin Ocnă către casă (Seliște), fără arme, fără cai și după cum spuneau și fără banii ce avuseră la sine. Români din Ocnă umblau să-i oprească, ca să audă ce au pățit în Slimnic. N'au voit însă să se oprească. „Ne grăbim” ziceau ei „că nu voim să mai dăm față cu Ungurii, că acuși sunt aici”.

*) Căciulata se numește partea din jos a Ocnei.

Așa a și fost. Cam pe la oarele 9 înainte de amiază au început a sosi în Ocnă și au tot sosit până târziu în noapte.

În aceeași zi a avut loc o luptă ușoară în părțile Șurei-mari. Linia de vedete a împărăteștilor a fost atacată din partea ungurească și în jos spre Sibiu până la „Dealul Viilor” Sibiului. Atacul însă a fost numai la aparență. Scopul era trecerea neajungătoare a grosului trupelor lui Bem peste Loamneș, Mândra, la Ocnă.

Aici armata lui Bem a avut răpaus până la 23 Ianuarie (4 Febr.).

Aprape toată Ocnă era ocupată de trupele ungurești ale generalului Bem. Un batalion cu un escadron de husari și patru tunuri nu s'a oprit în Ocnă. A trecut prin Topârcea, Apoldul-român spre Mercurea și mai departe spre Sebeș, Orăștie. Problema trupele acesteia era de a forma legătură între armata generalului Bem și ajutoarele așteptate din Ungaria de la Arad peste Zarand.

Lucrul cel dintâu al generalului Bem, după ce a sosit în Ocnă a fost, să-și întărească pozițiunea în partea Sud-estică despre Sibiu. Spre sfârșitul acesta a ales marginea șesului dintre „Dealul-Ocnei” și Ocnă. Cam pe unde trece acum linia ferată, începând din dreptul podului liniei

ferate până în dreptul moarei de vapor din vecinătatea gării „Ocnă”, linia era împănată cu baterii în dreapta cu gurile spre șesul amintit. La stânga, pe înălțimea deasupra bisericii din „Căciulata” era o aripă de patru tunuri, cari domniau două șesuri și valea „Visei” dintre ele în partea Sud-estică și Nordică. În aripa dreaptă a pozițiunii întăriturilor ungurești pe înălțimea „Rocotecinului”, la a cărui poală se întinde satul dintre Șura-mică și Ocnă, erau alte patru tunuri.

În pozițiunea aceasta aștepta gen. Bem ajutoarele, cu care să atace de nou Sibiu.

Raportul dintre oameni și științele medicale.

Disertațiune ținută la 27 Novembre a. tr.

în Casina română din Lugoj.

DE

Dr. Mihail Pop, medic.

(Urmare.)

2.

Există intradever o lovitură repentină, care ca și când ar întreprinde isvorul puternic al vieții; o stare stare, pre care doară mai ușor aș putea-o explica, că impulsul

monarhiei austro-ungare din loc operează contra §-lui 223 al art. de l. XXXVII. ex 1875 dând bani împrumut și la nemembri și anume în măsură preponderantă! Pe baza §§-lor 248 și 249 a susnumitei legi cer dizolvarea consorțiului numit resp. îndrumarea lui ca să dea bani numai la membrii lui. — Vezi d-l Curescu, unde dai — și unde creapă?! A și fost timpul suprem să vină așa! Ego.

DIN BANAT.

Sasca-montană, 5 Februarie v. 1899.

Cu comuna mea natală Sasca-montană, adecă cu locuitorii ei, pot să mă laud înaintea publicului român, majoritatea sunt români ocnari, lucrăm nu în loc, ci în Anina, la băile de cărbuni de peatră, având o cale de 6-7 oare de călătorit până la Anina, și venim acasă la Sasca-montană, de obicei la 14 zile.

Deși scurtă vreme stăm noi în loc, în comună, mai mult ne aflăm la lucrul nostru în ocne, dar' mulțumita Domnului Ceresc, căci nu suntem înapoiți în nici un chip.

Acum las să vorbească faptele.

Avem o biserică foarte pompoasă, în care voi vedea în todeauna la 14 zile, când venim noi ocnarii acasă, mulțime de oameni, noi ocnarii cetim mai toate foile românești, ca apar în țeara noastră. Avem două Asociațiuni de Consum, și o Casă de păstrare, în carea suntem noi ocnarii în minoritate, cu acționari, majoritatea este din inteligența din loc, și jur. Dar' la acest institut noi ocnarii, mai ales unii suntem foarte prigoniți, și anume, unii dintre noi mai căpătăm bani împrumut dar' unii nu de fel, eafă un cas. Eu subscrisul ear' sunt acționar la această Bancă, în anul trecut și în anul acesta, așa zis: în două rânduri, au venit doi oameni, având lipsă de bani, a împrumut dela bancă, câte 50 fl. v. a. și rugându-se dinții de mine și de Alexandru Băiaș, fiind noi ca acționari, ca să le fim noi chizaș, noi am subscris.

Cambia, (Veksla), și durere, cinstita de Direcțiune a Institutului, au răspins, nu au avut voe a da acelor oameni bani, fiind noi doi subscriși în Cambia, așadară văzând, că stă treaba așa, poate că nici noi nu putem căpăta la o vreme de lipsă împrumut, am vrut să ne vâităm în adunarea generală dar' fiind-că adunarea generală se va ținea în 20 Februarie c. n. a. c. și noi nefind în ziua aceea acasă, am mers în ziua de 12 Februarie c. n. la institut, ca să insinuăm verbal interpelarea noastră la protocol, precum noi om trimite o interpelare înscris la adu-

nostru încetează pre un moment, — după cum vedem une-ori la lampa electrică — ear' după aceea eară își reia locul, despre ce ne aducem aminte totdeauna ca și despre o experiență neplăcută. Amintesc. despre oare-cineva că ar fi zis către soțul seu care i-a zis că trebuie să trăiască, — a zis că nu vede pre care „trebuie”.

Dar' că omul trebuie să trăeacă aceea e un mare adevăr pentru individ. Acel „trebuie” al vieții și a energiei inconștie porun citoare, pre care nu-l putem părași; acest „trebuie” este acel criter care face din sinucidere un impuls atât de patologic, și nenatural.

Poate vor fi între D-Voastră, cari cred, că poate susțin o teză tare neînsemnată, lucrul însă nu este așa. Pentru-că dacă zic, că în fie-care om este o iubire puternică de viață, atunci îndată îmi veți obiecționa că sunt și excepțiuni destul de dese. Fără îndoială sunt oameni, care afirmă, că nu pentru sine se alipesc de viață; și sunt, care iubirea de viață o numesc simțământ egoist și laș. Pentru aceia țin de fundamental a constata, că alipirea de viață este inconștie, puternică, care nu se poate localiza; și care chiar în contra voinții noastre ne silește la fapte; și care joacă mare rol la reportul în care se află oamenii față de

narea generală prin Plenipotențiatul nostru. Și iasiuând dl Comptabil interpelarea noastră, adică de ce noi subscriind în cambie, și aici oameni nu capătă bani? eată vine și dl director; el auzind interpelarea noastră, fără ca noi să fi zis cătră dînsul ceva, se adresează cătră noi cu niște vorbe foarte aspre — de cugetam că este un Pașă turcesc; — zice între altele, că aici nu-i comitet, că aici eu-s domn, strigând ca să eșim afară din institut.

Acum întorcându-mă cătră dl director, zic:

„Mai domol dle director! nu fi așa îngâmfat; căești d-ta domn, știm noi, căci de acționari cred că vei fi ales, dar' mai cu seamă domn ești în casa d-tale, așa precum și eu în coliba mea, dar' aici este și al nostru; una alta, noi venind acolo, cu d-ta nu avem nici o vorbă, numai auzind d-ta interpelarea noastră, te-ai simțit cu musca pe căciuia". Numai mai zic una, ca onoratul public cetitor să judece, eu ca om simplu, venind cineva în casa mea proprie, nu aș putea zice, a ești dînsul afară, înă eu a-i deschide ușa, ei nouă într'un institut român al nostru, și dela un director inteligent, să ni se lătmpe una ca asta, fără a avea noi cu dînsul nici o vorbă, fără numai eu dl comptabil.

Cu toată stima.

Vasile Omeseu, junior.
oemar.

Domnii cari se abonează la foaia de zi cu 10 fl. pe an, nu au, să mai plătească nimic pentru adausul popular dela numărul de Dumineca

Administrația

„TRIBUNA POPORULUI.“

De la Sate.

Pecica-română la 6 Febr. 1899.

Onorată Redacțiune!

În n-rul 4 de Duminecă a mult prețuitei foi „Tribuna Poporului“ a apărut o notiță despre alegerea de jude în Pecica-română, în care suntem condamați cu cuvintele: „Mulți Români slabi sunt în Pecica!“

Acel faimos Igrisan Alecsa supranumit și Irod, suferă de o manie copilărească să fie cu ori-ce preț jude, căci alteum doar nici nu ar putea trăi. A și ocupat mai de multe ori postul de jude, începând de la 1872 încoace; mai nici odată însă nu a fost ales din propria voință a poporului, ci mai totdeauna cu slla.

Față de cei puternici e șerpe tîrlitor; ear' față de poporul românesc și de inteligența lui, e diavol împelițat. Prin astfel de însușiri și-a atras atențiunea domnilor de la comitat, cari împreună cu notarul de la administrație, renegatul Momak. îl susțin la postul de jude ca pe „unicul din 7000 suflete de Români, vrednic de încrederea domnilor să înfrâneze pe ultraziștii naționaliști tribuniști în mișcările lor“.

A și știut apoi înșela o mare parte din poporul comunei la unii le fâgăduia, că dacă va fi ales el jude, le va împărți din pusta comunei, la fiecare sărac câte 5 jugăre pământ; la socialiști, cărora le-a înviat în cap să împartă între sine pășunea deja comasată la 1881, le-a promis că le va sta în ajutor să câștige procesul în contra gazdilor, prin urmare — pășunea; pe alții îi atîță în contra preoțimeii, promițând, că va șterge birul preoțesc; și ca coronă la toate acestea, a umplut satul de birturi cortesești.

Convingându-se poporul, că în loc să împlinească vre-una din ambele promisiuni la care s'a fost angajat, a mai adăugat la multele păcate și fărădelegi ce le-a săvîrșit în trecut (pe care void să le înșiri pe toate, ar trebui să umplem cu ele întreaga foaie) și alte multe abuzuri și păcate naționale, față de popor și față de interesele lui, și-a propus că la alegerea din

estan să nu-l mai aleagă, grupându-se pe lângă Petru Dragoșiu și pe lângă Aron Filimon.

Întrunindu-se în o deputație mai mulți fruntași ai comunei au rugat pe fibirșul Senk să candideze la postul de jude pe ambii sus amintiți, fibirșul le-a și promis că le va împlini cererea, frește, după-ce s'a convins, că Igrisan nu mai are nici un om de Doamne ajută în toată comuna. Auzind notarul Momak despre promisiunile fibirșului, și știind și despre ura poporului față de cel mai docil zăvod al seu, a chemat la sfat mai doi renegați, pe Eftics Ianos și pe Igrisan Elek, și făurind o scriere în care a înșirat o mulțime de spăriețoare pentru d-nii Unguri că: dacă nu ar fi Irod, ar eșl naționaliștii tribuniști de asupra, și apoi vai de lume și de țară. Spăriindu-se bieții soviniști prin hârtia triumviratului renegat, au căutat și aflat patru stromani, cari și-au înaintat recursurile pentru postul de jude — fibirșului.

Fibirșul Senk fiind om încă tîner și bogat și feciorul fișpanului, ține mult la cavalerismul seu, și ca să scape de cărteală, a rugat frumos pe A. Filimon, omul poporului, să renunțe la pretensiunea să fie candidat la postul de jude pe basa promisiunii făcute de fibirșu înainte deputației. Filimon i-a răspuns însă că: „la unii oameni se vede, că nu e lucru mare să și retragă cuvîntul dat, eu însă fiind îmbrăcat în portul meu (prinzîndu-se de cojoc) mi-ar fi rușine de poporul ce mă voește de jude să mă retrag, căci mi-am dat cuvîntul“.

În ziua alegerii (1 Februarie) s'a mai întemplat un episod vrednic să fie amintit aci. Învățătorul Eftics devenind pensionat de la 1 Ianuarie, a competat să fie candidat și ales tutor la masa orfanală; nici un singur vot nu a căpătat, ci toți reprezentanții până la unul au votat în contra candidării lui, i-s'a aruncat în față, că a fost închinat în temniță. (Se înțelege, nu pentru cauze politice naționale).

Cetînd fibirșul lista candidaților la postul de jude, din care rezultă că nu sunt candidați nici unul din oamenii poporului, ci numai Igrisan și cei patru stromani, Petru Țîțirigă, Atanasie Igrisan, neamțul Sherer Konrăd, și ungurul Lénard I., tot poporul strigă unisono să candideze și pe Aron Filimon, cum a promis. Fibirșul cam încurcat ordineză votare nominală între cei candidați. Pentru Igrisan Elek au votat vre o șase țigani și vre-o 3 români uitați de sine; ear' poporul vota în șir pentru Țîțirigă (un biet om: decăzut, care din milă e ținut de jurat com.) care și reieșia ales dacă nu se retrăgea după cum au fost înțeleși prealabil. Pe

Țîțirigă l'a urmat retrăgându-se și ceilalți ștromani, rămânînd numai Igrisan singur candidat, pe care fibirșul, în mijlocul protestărilor a peste o mie de alegători și încunjurat de 28 de jendarni înarmați. l'a proclamat de jude ales pe urgisitul de Irod.

Și totuși Ungurii mai au obrazul să strige în gura mare că: libertate ca în Ungaria nici că se mai află în alte țeri!

Sămbăta seara, în 4 Februarie a. c., pompierii conduși de marele renegat Momak au dat un bal în sala casei comunale. Invitățile au fost în limba patrioților patentati, unde să fi văzut Moldovan Gergel și Bogdan Floris scrintiturile de subscrieri românești pocite, și-ar fi turnat mațele de greață. Dintre Români țărani nime nu au luat parte, afară de doi: birăul Igrisan și prăpăditul de Karacsanyi Manó.

Argus.

Învățători harnici.

Valendorf, în 4 Februarie.

De 8 ani, de când fostul învățător G. Neagoe s'a pensionat am avut tot învățători cualificați și cu multe pregătiri pedagogice, dar din cauza că au fost numai provizori, așteptau sfîrșitul anului, când căpătânduși leafa treceau mai departe, căci după cum se vede așa era rînduit de sus, că îndată ce un învățător ajunge a cunoaște câteva caracterele elevilor săi, să fie silit a pași mai departe, ear noi în tot anul să fim necesități a publica concurs și a ne îngriji pentru alt învățătoriu. Din care cauză nu numai interesele școlare dar chiar și cele lalte nice și în special cele referitoare la viața noastră națională și la apărarea drepturilor noastre eluptate cu multe jefte au fost foarte mult jignite.

Dar din fericire căpătînd în anul acesta pe energicul și harnicul învățător Filaret Deșorean, am început a rîsufia mai bine, am început a ne organiza mai bine pe temeiul drepturilor noastre, căci acesta nu se îngrijește numai de întruștiunea școlară, ci tot deodată ne servește de adevărat conducător, lângă bîtrînul paroch Samoil Popoviciu.

S'a îngrijit de instruirea tinerimei adulte, a inițiat înființarea de fonduri bisericesti și școlare pentru a căror consolidare a compus și anumite statute etc. etc.

Acum în ziua de 31 Ianuarie seara început la 8 oare a pus la cale predarea unei producțiuni teatrale din partea tinerimei române din Valendorf, care a rîșuit peste așteptare.

științele naturale medicale, care raport nici chiar acuma, la finea secolului al XIX-lea nu se poate numi tocmai rațional.

Să luăm d. e. diagnosa, adică constatarea aceea, că ce morb are cineva. Între bolnav și rudeniile acelora se află foarte puțini, care concord să încapă ceva îndoială în explicarea simptomelor. Adecă recunosc că nici medicul nu poate să știe și să spună toate de odată, dar cu toate acestea nu suferă nici cea mai mică îndoială și ori-șice nesiguranță sau șovăire o privesc ca neștiință; și pentru a aduce lucrul în curat, se adresează la altă persoană. Pe când lucrul stă tocmai întors: sunt foarte puține cazuri, la cari să nu încapă îndoială. În toate chestiunile vieții și pe tot pașul umblăm la nesiguranță. Pentru-ce am prețind că tocmai pe terenul științelor naturale să fim mai siguri? Ba tocmai din contra e sigur, că anumite întrebări adese-ori nu le putem rezolva, fiind feții ată. or raporturi, pe care noi nu le putem pricepe. Nu de mult ni-se presentă un tiner ca să-mi audă părerea.

Când a început să-mi povestească, am fost în curat, că respectivul a perândat mai pcla toate celebritățile medicale din Viena. În cazul lui au fost două posibilități. Specialiștii o parte s'au declarat pentru

o posibilitate, o altă parte pentru o alta. Tinerul nu mi-a lingușit cu aceea, că ar voi să-mi audă decidera, fără m'a consultat în altă direcțiune. I-am explicat de unde vine diferența de păreri. Numai o părere este adevărată și e evident, că întrebarea al cărei respuns îl voește pacientul nu se poate rezolva; ear' el să se liniștească și se împace cu soartea. Știu însă că nu o face. Pentrucă natura nimeni nu suferă să se liniștească în dubietate în ceea ce privește sănătatea. Vedem, că simptomele morbului sunt durerea, ferbințala și schimbarea în forma și aparența a țesăturilor.

Durerea este comună foarte multor morhuri. Ferbințala încă e comună; ear' schimbarea formei și mărimii unui organ poate fi rezultatul multor schimbări din organism sau a unor grupe patologice. Deci nu e mirarea dacă multe morhuri nu se pot diagnostica. Și e bine, dacă omul nu uită, că știința aduce cu sine dubietăți, excepțiuni și margini, care toate acestea sunt atătea pedeci ale afirmațiunei pozitive. Ahea trece săptămâna, în care să nu fim provocați a constata natura unei ferbințeli, că e oare lungoare sau e alt-ceva; și adese-ori nu putem face destul dorinții. Foarte multe morhuri au trăsături comune, pe care nu le putem deosebi cu mijloacele noastre

de cunoștințe. Precum: influența, lungoarea, endocar dita septică ș. a.

În atari cazuri trebuie să așteptăm până se desvoaltă trăsăturile negative. Ear' fiindcă publicul nu voește să aștepte, foarte mult se aruncă sub numirea de lungoare, ceea ce nici nu se ține de acolo.

(Va urma).

Trei d'odată.

Lucrul naibi!.. Trei d'odată!.. Par' că mintea mi-e 'ncurcată. Ce să zic? — Și ce să fac? Mie toate trele 'mi plac, Și — Nici de una dintre ele N'aș voi să mă desfac.

Nuța-i mândră!.. chip bălai, Pare că-i ruptă din rai, Ochi ei sunt ca seninul Când îi vîd, — m'apucă chinul Iadului.. Și de durere Abia 'nec în pept — suspinul.

Stana?.. Of ce drag de fată Oacheșă și sprâncenată! Ochi ei, ca două mure; Trup ca bradul din pădure, Și cu risul ei cel dulce Poate mintea să mi-o fure.

Ear' Măria cea glumeață, Are trandafiri în față, Și, când ea din grai grăește Multă lume stăpânește, Căci cu vorba ei plăcută Ea pe toți înveșește.

Acum spuneți, ce să fac? Mie toate trele-mi plac! — Dar' să spun lucrul, cum este: De-c' prinde ele de veste, Că umblu cu mâța 'n sac Mi-s'a duce 'n sat poveste.

Lucrul naibi!.. Nu e șagă! Nu știu, care mi-e mai dragă? Dar' știți una?.. Zău așa!.. Am să-i spun la măicuța Și s'o rog ca să-și aleagă Noră — pe care va vrea.

Maria Cleban.

S'au predat piesele teatrale: „Cinel-Cinel” și „Căzuc și Volentir”, care a fost ascultate cu multă plăcere și era mai mare dragul a vedea țărani și țărance de ale noastre jucând pe bină prea bine, ca și când acolo ar fi crescut.

Bine au reușit și declamările. A declamat junele Nicolae Boer „Sentinelă română” de V. Alexandri, ear Ioan Soner a declamat Oda Ostașilor români la Plevna de același autor.

Cu drag am ascultat apoi și pre o copilă de școală foarte tânără care cu vocea sa drăgălașă a cântat în școală: „Eu sunt fiică de român din Italia”. Peste tot zis, toate au avut multă reușită ceea ce este a se mulțumi d-lui învățător care și face pedepșă chemarea sa, dânduși multă osteneală și strădanie. Bravo ție dascăle român. Bravo ție popor român.

Un membru din cei de față.

Concert.

În 12 l. c. st. n. s'a dat concertul corului vocal a sfintei biserici gr.-cat. rom. din Șeitin. sub conducerea dlui învățător Alexandru Chira atât în privința morală cât și în cea materială, concertul a reușit foarte splendid.

Inchipuiți-Vă un cor românesc din 66 membri — toți țărani, talpa pământului — cum cântau ei cu însuflețire piesele cele mai grele, într'adevăr acordionul cântărilor a petrecut toată așteptarea și a satisfăcut și pretențiunii celei mai înalte, încât publicul — mai toate piesele a dorit să le repețească. Domnul Chira n'a cruțat osteneala că cele mai grele piesă să le instruceze cu corul său, cari în modul cel mai perfect fură executate, chiar pentru aceea tot meritul îl are Dl Chira; osteneala și jertfa dînsului nu se poate îndestul aprecia, căci din 66 țărani simpli cari nici când nu au văzut notă e o adevărată măiestrie a forma unu cor așa precis ca cum e corul dînsului. Dovadă acestei aserțiuni e interesarea pe neașteptate a publicului atât din provincie cât și din loc căci de tot a încurs 210 fl. 16 cr. la care a contribuit nu nu mai români, fără și de altă nație, cari știu a prețui o astfel de încercare de a nobilita inimile.

Un punct frumos și maiestros din concert a fost debutarea afară de programă din concert a dlui A. Chira cu Dl Romul Teucean inv. gr.-or. din Nădlac, cântând în duet la rugarea publicului priceasna cap de operă „O tu maică protectoare”: baritonul excelent a dlui Ghira cu întrefășăturile tonului profund harita a dlui Teucean a entusiasmă publicul în gradul cel mai suprem. Ambii Domni și-ar putea valora tonul pe cale conservatorială.

Idil.

Pe podul dela moară
Vin fete dela joc,
Pe podul dela moară
Le țin feciorii în loc.
„Mai stați numai o leacă
Cimpoiul s'ascultăm
Și numai învîrtita
Venii să mai jucăm”.

Și hoștele de fete,
Se fac, — că nici nu vreau
Și ca să le tot roage
Mai merg, — și ear' stau...
— S'aude peste vale
La horă chiuind
Și roata dela moară
Să 'nvirte vijăind.

La iaz, să se adape
Vin turmele din deal,
Și strigă melușei
Cu glasuri de metal.
Ciobanul vine și el
Cu câinii 'n urma lor,
Cântând din fluer doine
De dragoste și dor.

În fine exprimând și pe aceasta cale cea mai sinceră mulțumită Domnilor marinimoși suprasolvitori, ear asupra dlui Chiru implorând grația celui de sus, ca să continueze arta frumoasă a dezvoltării intelectualității și a nobilitării inimilor. Cu distincă stimă Vă rog binevoii a da loc în prețutul-Vă Ziuar, ca din exemplul acestui cor zelos să se stirnească și în inima altor confrăți iubirea neamului nostru scump.

Șeitin la 15/II st. n. 1899

Gergiu Maior m. p.
par. gr.-cat. de Șeitin.

Nereu, la 11 Februarie 1899.

Se face în comuna Nereu o alegere de reprezentanți comunal, la care alegere din cauza unei desbinări provocate mai de de mult — nu de mine, nici de George Oprean, nici de cei ce la a acestui sfat ascultă, ei provocată, de rei ce acum alarmă strigă, alegătorii români nu se pot uni în procedură, ei trag în două părți.

„Nereanțul” este convins, că dînsul cu partidul seu este chemat să salveze onoarea națiunii; eu și încă unii, cari ne mai aducem aminte de acele timpuri, când stînd toți sub conducerea unui preot la înălțimea chemării unui bun păstor sufletec, ne iubeam toți creștinește, eram în toate cauzele noastre atât bisericesci, cât și naționale, una și nedesbinați — îndelungat timpul încă ne-am dat la o parte rămăși numai cu speranța, că timpul va trebui să aducă de nou la reson pe cei ce au frânt buna înțelegere și au părăsit biserică greco-orientală. — Tot conduși de ura și ciuda preotului, carele nici un rău nu le-a făcut, ei numai pe cale bună și-a porțuit credincioșii! — zic deci, noi însă suntem încă deplin convinși, că dînsii sunt rătăciții! și noi suntem, cari dorim, ca duhul blîndețelor și a păcii de nou să se pogoare între noi!

Noi însă considerînd că omul nu este de firea, ca să se lase ușor capăcit; nu-l lasă înclinarea spre rău înăscută, să și recunoască greșelile, am aflat că e mai consult, să ne ferim de lucruri, cari nu sunt acomodate spre alta, de cât a mai aspri contrastele! Și dacă am puresc la alegerile de reprezentanți comunal la finea anului 1898 așa cum am purces, ne-am folosit de un drept legal, pe care nici „Nereanțul” nici soții lui n'au să ni'l dispute. S'au folosit și ei de el, și încă până acum nu ne-a dovedit-o nimeni, că aceea a fost bine, că ei au făcut. Un bun rezultat totuș a urmat.

Noi adevă de mult știam, că discordia

Și luna cea bălăe
Prin ceteni se strecoară
Ear' când se 'nalță — galeș
Zimbește cătră moară.
— Va ști bine Măria
De ce zimbește luna?...
— P'aceea vreme vine
Morarul totdeauna

Maria Cioban.

Din primăveri...

Din primăverile senine
Ne-a răsărit iubirea;
Cu micșunelele de-o dată
Fericirea!

Eram atât de fericiți
Când ne întâlneam în cale,
Când la braț ne preumblam
Pe vale!

Dar primăvara de iubire
Trecut-a în curînd,
Căci micșunelele s'uscate,
Inger blînd!

noastră nouă numai rău ne face. Ei însă erau superbi de situațiunea, ce ei au creat! Acum însă au ajuns și dînsii la convingerea, că așa nu e bine.

Însă ce consecință trag din această convingere?! Vorba românului: „Brînză bună în burduf de căne”! Au căpătat mîncărime de a serie prin jurnale! Și strigă cu fariseul, mulțumind Domnului, că nu este ea acel vameș!

(Va urma.)

Aldești, la 16/II 1899 n.

Jidanul de aici: Paskevitz Lipót (Furnica) vinde și dă beuturi spirituoase pe obligațiuni câte de 30—40 fl. la oameni, apoi oamenii beau, fac dătorii, jidanul îi trage. Judele comunal îi ajută, îi zălogește pre dătorăși. Judele dimpreună cu jurații și alți fruntași fac tîmbălau, de seara până dimineața, (ertat e?) fac jocuri în toată ziua, apoi la imprăștiere — se bat, se iau de cap, judele e care ajută jidanului în toate, el bate pe oameni, apoi pe la pără.

Abonent Nr. 1350.

De pe Murăș.

Alegere.

Alegerea primarilor din comuna Căpruța s'a ținut în luna Februarie 21 st. n. unde alegători, în cea mai mare pace și frumoasă înțelegere, și-au ales earăși pe bravii sei fruntași ca jude Dionisie Măteas și ca subjude Vasilie Abrudean.

Ce frumos e, când o mulțime de oameni săteni se potrivesc și fără o sfadă, fără o neplăcere își dau truda, înțelegerea a face un lucru omenesc. Fericiți suntem, căci în comuna noastră se află așa frumoasă înțelegere, pe itra ce suntem mulțumitori dlui Ioan Căprucean, pădurar și dlui Nicolae Suciu, econom din loc, cari au binevoit a ne conduce, și fără preotul nostru Ioan Crișan și cumnatul seu Teodor Cosma, la cari bravi le poftim ca D-zeu să le ajute, să poată conduce și mai departe tot așa.

Alegerea de preot în Cenadul sârbesc.

În urma răposării vrednicului nostru preot George C. Telescu, căruia numai 7 ani l'a fost dat să lucre pentru binele și înaintarea poporului din aceste părți, postul de preot al Cenadului sârbesc răstimp de 4 luni a fost veduiv.

În această lungă vreme s'a făcut tot ce le-a stat în putință dușmanilor neamului

și bisericii noastre, pentru-că să nu se alegea un om vrednic și tare la inimă, ci o păpușă, cu care să se joace cum ei vor voi.

Îndeosebi dascălul mare Iuliu Tota nu s'a subtras dela toate momelile pentru a face să reușească favoritul său. Alegerea s'a ținut la 22/10 Ianuarie a. e. Ziua aceasta a fost o zi de bucurie pentru bunii cenădani, căci le-a reușit a alege pe vrednicul păinte din Lipova, dl. Tereție Oprean. Alegerea s'a săvârșit sub conducerea d-lui protopresbiter din B. Comloș, Paul Minulescu.

Dl. Oprean a fost ales cu 32 voturi majoritate iar contra candidatul, care a apelat la sprijinul chiar și al străinilor de neamul și biserica noastră, a căzu și a fost ales acela pe care toți străinii îl cunoșc în urma înțelderilor unor Români d'alei de un „agitator” și deacă nu-i lucrare pentru binele Românilor cedandăi bagă înca de pe acum fiori în inimile lor. Sărbii d'ici încă saltă de bucurie că a răst d. preot Oprean, în care și ei ved un fiitor muncitor dintre cei mai zeloși.

Suntem convinși că nu numai comunei Cenad am făcut un mare bine prin alegerea de preot, ci și lațreg tractului B. Comloș, nu numai cercului ei și a întregi părți de sus a comitatului Torontal, mai vîrtos acum când avem cea mai mare lipsă de oameni vrednici; și fiind că aici suntem la frontiera Românisimului, înacurajări de mai multe naționalități.

Alegerea s'a făcut după terminarea sfintei liturgie și a chemării Duhului Sânt sub conducerea Prea Onoratăului Domn protopresbiter al tractului B. Comloș Paul Minulescu și a decurs în cea mai mare ordine de și celor ce nu li era permis a se amesteca în afacerile noastre bisericesti ear la culmea fărălelelei s'a recuș vezând că e în pericol stromanul lor avind la urmă îndrăzneală a îndemna pe cei rebelieși a face șcandaluri, a sări asupra partidei pacifice ca apoi să poată nimici alegerea dar nici cu speculă aceasta nu s'au ajutat că cei conștii de sine și pacienici s'au tras la o parte.

După fiuirea votării s'au constatat că M. on. Domn și iubit păstor au intrunit 145 voturi; s'a declarat de ales cu o majoritate de 32 voturi pe lângă pēpușă străinilor.

Suntem de firma credința că nici când nu ne va roși fața cu prezenta M. on. Domn părinte și iubitul nostru păstor sufletec, atât în comună că și în tract atât în cerc cât și la comitat. Toată speranța ne am pus'o în mult prețuită persoană a d-lui paroch Oprean rugînd pe prea bunul Dumnezeu să ni-l aducă deplin sănătos în mijlocul nostru, tare în credință și nebiruit în lucrările bisericesti și școlare naționale.

Cenadul Sîrbesc, la 1 Februarie 1899

Cenazanul.

Și bine ar fi c' amarul nostru
Să mai răsără ear',
Când codrul des ne va răspunde:
Primăvara!

Hunedoara.

Nicu.

Poesii populare.

(Din Bănat).

Floare crescută 'n Timiș
Bin' mândră mă cumpeși.
Căci și — asear' ți-am stat în cale,
La fântăna dăngă vale.
Cu smârcu am scărțăit,
Tu mândruță n'ai eșit.
Din buze am fluertat,
Dar tu nu te-ai arătat.
— Spune-mi mândră unde-ai fost?
Unde-ai fost? Unde ai umblat?
Spune-mi mândr' adevărat?

Frunză verde pusă 'n piept
Spunu-ți eu bădiță drept
De ce sara nu te-astept:

Nu te-astept, că tu ești căne,
Dela alta vii la mine.

Culese de:

Pavel Oproane
pedagog.

GHICITURI.

Un proprietar de pământ, a trimis un servitor să-i tocmească 100 lucrători la sapă, cu 100 lei pe zi. Oamenii, mueri, și fete să fie. Omul cu 3 lei pe zi, muerea 1 leu, și fata 1/2 leu pe zi. Câți oameni a trebuit deci să tocmească, câte mueri, și câte fete?

Iosif Olariu
econom.

Legăți într'o oare care grupă merg, pe o cale lungă, cinci capete avînd una sută de unghii, și patru suflete, oare cum ar putea face cinci capete, cu una sută de unghii, și numai cu patru suflete, să călătorească împreună?

Teodor Jurcan
comerciant.

Pentru Ven. Consistor.

Onorată Redacțiune!

După cum ați publicat în mult prețuitul voastre organ național „Trib. Pop.”...

Se poate dovedi prin comitetul parohial din Lecușești, că la repararea școlii am dat 40 fl., la facerea celor 4 icoane pe icoartas 10 fl., la ridicarea unei cruci de piatră înaintea bisericii 10 fl., la cumpărarea unui clopot 50 fl., la repararea ș. bisericii 395 fl.; cu ocaziunea edificării școlii m'am deobligat a da 1000 fl. (una mie florini).

Știe înaltpreasfinția Sa despre toate aceste de până aci înșirate? — Ce cugetă înaltpreasfinția Sa, face pentru gr-orientali atâtea un unit? Ar face un unit ca pentru gr-orientali să plătească amendă de 250 fl. (lucru dovedit; când cu ocaziunea nerespectării sărbătorilor gr-or. rom.)

Dacă căpătăm dreptul de a recurge în Sânt-Nicolaul-mare m'am deobligat, ca din averea mea proprie să donez pe seama fondului școlar de acolo 1000 fl. (una mie fl. v. a.); afară de acesta sesiunea parohială 2 ani s'o dat în folosul fondului școlar de acolo, care în doi ani aduce venit de 1500 fl.; va să zică de tot 2500 fl.; mare face acest don (de 2500 fl.) și recurentul pe care Excelența metrop. I. Mețianu îl protejează în deosebi accentuez că poporul așa tare mă adoară.

Din cele premise concluzia este: că Excelenția Sa nu mă voește să devin în Sânt-Nicolaul-mare, preot. A căutat că sub pretext ași fi învoit să disgeste poporeniilor față de mine.

Vă rog în interesul adevărului, și ca să știm cum stăm cu ce-l înalt prelat, cap-bis. al nostru să publicați; totodată spre știre și orientare poporenilor din Sânt-Nicolaul-mare.

Cu deosebită stimă: Constantin Rosa, preot gr-or. rom.

NOUȚĂȚI

Arad, 24 Februarie n. 1899.

Zeloș cum e, I. P. S. Sa mitropolitul Ioan Mețianu chiar acum, când împachetează să plece la Sibiu, nu uită să facă „studiu” și în ale eparchiei pe care o părăsește. Astfel, săptămâna aceasta ear' au colindat pe la curtea episcopoească mai mulți preoți din cercul Sîriei pentru a primi de la I. P. S. Sa „sfaturi” cum să se poarte la alegerea pentru sinod. S'a ținut un adevărat „șfat de Ștab”, la care a luat parte, ca fost honved Kossuthist, și d. St. Antonescu, cel care e numit comisar de scrutiniu, om iscusit în ale luptelor. S'a hotărât a se pune d-lui Russu Șirianu doi contra candidați, și încă doi fiscalăși, că doar doar vor rupe din voturi, să nu se mai întâmpie, ca în rândul trecut, ca 15 comune să-l aleagă unanim. Mânca-vor însă bătaie candidații curții și de astădată, ba mai ales acum, când plecând episcopul, avem nădejde că se surpă și sistemul de a „face voturi.” Cât despre acel singur preot care pentru a dovedi că nepotismul dela curte a găsit aderenți și în câte un preot, a făgăduit tot concursul său „desinteresat”, se poate că prin schimbarea ce se va face la

ep-scopie, va renunța și el de a se face co adă de topor unor intriganți cari vâzându-și sfârșitul, și-au perdut capul.

Din Sîria primim o scrisoare în care ni-se vestește marea bucurie ce simte întreaga obște română văzând că în sfârșit, după multe lupte, comuna are un învățător în persoana dlui Fîru, care a făcut cor țărănesc. Marțea trecută (sărbătoarea Intimpinării Domnului) corul a cântat întâia oră, spre îndestulirea și bucuria tuturor. Biserica era înțesată de lume. Tot în ziua aceea dl protopop G. Popovici, asistat de preoții V. Popovici și Romul Măierușan a sfîșit frumoasele odăjdii preoțești cumpărate de curând și a ținut o înălțătoare predică în care a arătat grija și dragostea ce trebuie să aibă sătenii față de toate afacerile școlare și bisericești.

Din Lipova primim știrea că în vederea alegerii pentru sinod, protopopul a și pus toate în mișcare. A chemat preoții la sine și după ce le-a spus că primejdie mare vine asupra neamurilor (e vorba să li-se ia cărma din mână), să țină toți la olaltă și să nu lase a reuși „persoane” cu vrăjmașie către neamurile d-lui prota... Unii au promis, alții și-au zis ca să vadă ce va aduce ziua de mâne... Vorba e că a intrat frica în d-nul prota, mai ales acum că e lucrul hotărât: fratele d sale Augustin nu va fi episcop!

Din Măderat primim următoarele: În nr. 5 de Duminecă s'a publicat în „Tribuna Poporului”, ca răspuns o scrisoare scrisă de 5 inși din Măderat, cari să zic coriști, dar' nu's. Că ce oameni sunt ei, puteți să-i cunoașteți. Ban Todor și Demean Neamț sunt niște prunci cari nu cred să priceapă ce-au subscris, Moldovan D. numai acum a venit din cătănie, ear' înainte de aceia a fost hetic. Popa Petru a fost casir la cor, dar a mâncat din banii corului și l'or tipat, ear' dela un om din Chitihaza o luat bani să pună vie, dar' n'a pus apoi cu Mladin Buda la olaltă în noaptea de Sântion or alergat să bată străjile de n'apte. Iacă ce oameni vreau se apere pe cineva. Am fost zis, că-i voui spune, dar' ei s'or spus mai înainte, le poate fi fală de lauda ce și-o fac. Un corist.

D'ale „sistemului”. Un țeran fruntaș ne scrie, că Dan Georgiu din Totvărădia, notarul cercual la 7 comune, cu solgăbirul Lovich, alege reprezentanțele comunale pentru toate comunele în cancelaria sa din Totvărădia. Alegătorii din fiecare comună, dacă vreau să se folosească de dreptul ce li au după lege să alerge din comunele lor la Totvărădia, ear' de nu, notarul le alege reprezentanți comunali și numai cu votul biraelor și a 2-3 oameni setoși după slujbe sătești, cari se fac unele de obicei în mâinile notarilor și a solgăbiraelor. Vrednici de laudă sunt Govosdenii, cari s'au purtat bărbătește în frunte cu harnicul lor preot, protestând contra călcării de lege și reclamânduși dreptul lor. Ar fi vremea să mai grijim și noi de noi!

Scandal în sala de concert. În Becicherecul-mare la un concert arangiat de doamna Marcella Lindt și David Ney un domn vorbind tare în decursul reprezentăției, fu adus la ordine din partea vecinului său. Din vorbă 'n vorbă, „patrioții” se insultară și alaltăeri a avut loc duelul cu săbii, care s'a termina rânindu-se ambii grav.

Rectificare. Ulterior mi-a venit la cu noșință, că corul vocal al plugarilor din Ietar, încă a alergat în semn de iubire la înmormântarea protopresbiterului decedat Iosif Grădinar din Belinț și acesta a fost al 4-lea cor, pe care eu însă, scăpându-l din memorie, nu l'am putut numi în corespondența mea.

Constat însă, că e unul dintre corurile noastre cele bune, ceea ce servească-le spre onoare și încurajare cât mai multă atât lor, cât și harnicului lor președinte parochului Romul Secoșan. Jabar 5/17 Februarie 1899. Ioan Nicorescu, paroch.

Necrolog. Mihail Orbonaș de Vajda Hunyad, avocat, mare proprietar, membru pe viață a Asociațiunei române, membru viril al comitatului Murș-Turda etc. etc. după o viață laborioasă, în urma unui morb scurt și-a dat nobilul seu suflet în mânăle Creatorului, Sâmbătă la 18 Febr. n. 10 ore a. m. în al 63-lea an al etății și al 39-lea an al fericitei căsătorii.

Cas de morte. Primim următoarele: În 16 Ian. st. v. a răposat Teodor Tudenici, vrednicul fiu al fruntașului econom Ioan

Tuderică din Husaseu, cottul Bihor. Deși încă tînăr, de 19 ani, răpotatul avea abonate toate foile românești. În mormântarea-i frumoasă s'a făcut în 19 Ian. asistînd o mulțime de popor. L.

Himen. Nicolau Igna și Roza Popp își vor celebra actul cununiei lor Sâmbătă la 20 Febr. st. v. (4 Martie) 1899 în biserica gr-or. română din Băița la oarele 2 post meridiane.

Dr. Alexandru Codarcea și Eugenia Veitsec de Czenow, își anunță celebrarea cununiei lor, care se va serba în 11 Martie. St. n. a. c. în biserica rom. catolică din Vîrșet la 5 oare p. m. Blaș-Vîrșet, Febr. 1899.

DI C. Pepa, forestir se va cununa la 14/26 Februarie cu d șoara Angela Cosariu, în biserica română din Timișoara Fabric.

Petrecere. Corul vocal al bisericii române gr-ort. susținut de „Reuniunea femeilor române gr-ort din Hunedoara” are onoare a invita la concertul care se va aranja Sâmbătă la 4 Martie st. n. 1899 în sala otelului „Hunyadi-Várhoz”.

Casina română din Bozovici are onoare a invita la petrecerea cu joc ce va aranja în 5 Martie 1899 în localitatea sa proprie. Prețul de intrare pentru membri 50 cr., nemembrii 60 cr. de persoană. În ceputul la 8 oare seara. Comitetul. Suprasolirile marimonioase adresând către președintele casinei se primesc cu mulțumită Oaspeții costumați sunt bineveniți.

Spânzurat. Ni se scrie din Gilad următoarele: Un ungar în etate cam de vre'o 60 ani, ducându-se Duminecă la 8 oare la prăvălie beu mai întâi acolo rachiu și întorcându-se acasă a luat o sfoară, s'a suit în podul casei și s'a spânzurat. Afându-l copii pe bătrânul lor părinte au încercat de spaimă și s'au dus după antiste carea îndată a venit și l'a aflat curgându-i sîngele și pre nas și pre gură toate încercările de a-i da viață, erau deșerte. Dionisie Mulu.

Mai multe mii de viță de vie americă Riparia portalis glojer de mont-pile sorta veritabile să garantează pentru creștere eminentă, sunt de vânzare la I. Dimitrieu, Biserica-albă. Classa I 10 fl. ear' classa II 7 fl. mia.

Posta Redacției. I C—a, Cermeiu. Indată ce-i vine rëndul. Avem grozav de multe. Nu biruim a le ceti. Salutare și frăție. I. Balomir. Vă rugăm să ne trimiteți d'a dreptul, dacă voți să apară și în foaia noastră. I. Buteni. Ne-am ocupat destul în anul întăiu. D. Cosma, Caraseu. Da, să trimită și deslegarea. George Cizmaș, Pecica. S'a primit. I. Coaciu. S'a primit. Se va publica. Dlui Aug. H-zea, Arad. Nu trebuia ca tocmai d-ta să aduci pe tapet chestia Inuridiri D-Tale cu P. S. Sa. Celor din Fabric, Timișoara. Tocmai în numărul acesta vă rezervasem loc. Acum că v'ați grăbit nu numai să publicați întimpinare, dar' să și înjurăți în alt ziar, nu ne simțim obligați a publica nimic, ci-l vom scripăna noi ocașional pe dl prota dacă nu-și încape în piele. Constatăm de altfel și aci, că d-sa nu răspunde la chestia cu 1000, ci în dosul D-Voastră se indeletnicește cu înjurături nedemne. Ș. Timișoara. Numai că cu cele 16 voturi, cu cari se laudă dl prota, nu se poate încă alege episcop. Mai trebuie p'atata. Și apoi de, mai ști, dacă plecând Unchiul, nepoții nu vor mai perde și ei din — voturi.

Din public. Convocare. Despărțământul protopopesc Radna al reuniunii învățătorilor români dela școlalele pe-orale confesionale art. din protopopiatel Aradane I—VII, își va ținea adunarea sa de primăvară la 9/21 Martie a. c. în localitatea școlalei confesionale rom. ort. din Căpruța. La această adunare on. membrii, precum și toți binevoitorii școlalei românești sunt cu onoare invitați a participa.

Programul adunării:

- 1. Dimineața, la 9 oare, asistarea în corpore la chemarea Duhului sânt, 2. Ascultarea prelegerii practice din geografie, ținută cu elevii, de Damaschin Medrea învățător în Căpruța. 3. Deschiderea adunării prin președinte. 4. Constatarea membrilor prezenți. 5. Observări și aprețieri asupra prelegerii ținute. 6. Alegerea comisiei cenzurătoare. 7. Cetirea operatelor intrate la birou. 8. Incasarea taxelor. 9. Cetirea rapoartelor. 10. Propuneri și interpelări. 11. Designarea locului și a timpului pentru adunarea proximă. 12. Alegerea unei comisii pentru verificarea protocolului. Radna, la 4/16 Februar, 1899. Demetriu Roman, Damaschin Medrean, președinte, notar.

Mulțumită publică.

Credincioșii bisericii greco-orientale române din Certege și pe calea aceasta exprima mulțumita stimăților Dr. Zosim și Sofia Chirtop din Cămpeni, pentru donațiunea făcută de 50 fl. v. a. bisericii, dorindule ca D-zeu să le lungiască firul vieții întru mulți ani fericți. În numele credincioșilor. Certege în 18 Februarie 1899. Constantin Cothizel, preot.

Repriviri economice:

Table with 2 columns: Item and Price. Includes Grâu, Săcară, Orz, Ovės, Cucuruz (porumb) vechiu, Cucuruz nou.

Table with 2 columns: Item and Price. Includes Grâu pe Martie, Săcară pe Martie, Cucuruz pe Maiu, Ovės pe Martie.

Table with 2 columns: Item and Price. Includes Făină No 0, 1, 2, 8, 4, 5, 6, 7.

Table with 2 columns: Item and Price. Includes Făină de săcară No, 00, 0, 0I, I, II, II B, III.

Table with 2 columns: Item and Price. Includes Tărîțe fine fl. 5.— comune fl. Meiu (măl. măr.) Nr. 0, 1, 2, 3, 4.

Table with 2 columns: Item and Price. Includes Fasole albă s'a vënd. cu fl. boabe rot., Linte fără gărgărite, Mac, Semăntă de cânepă, Chim, Unsoare de porc, Slănină, Prune 80/85 bucăți bosniece, Prune 95/100, Prune 115/120, Prune 80/85 sârbești, Prune 95/100.

Table with 2 columns: Item and Price. Includes Trifoiu roșu: recoltă de 97 cu fl. 38.—43.—, Lucernă: ung., In, după calitate, Ulei de napi, Petroleu american rafinat fl. 23.— 100 kl, rusec, de Orșova, de Brașov, Spirit grob pentru rafinat fl. 17.50—17.75, Lână: de vară, vîntată, albă.

Table with 2 columns: Item and Price. Includes Pei lucrate: prima Einsatz-Terzen 10—18 Kl fl. 138.—140, Zweisatz, Dreisatz, de bivol.

ULTIME ȘTIRI

Situația. Budapesta, 23 Februarie. Pacea e desăvîșită între opoziția și viitorul guvern, care se va alcătui se crede pe Marti. Editor: Aurel Popovici-Barcianu. Redactor responsabil Ioan Russu Șirianu.

*) Dacă fi dat cei 1000 fl. altora ori altuia, de sigur reușei. Red.

